

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar.) — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamešne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisli se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Slovenske srednje šole in učiteljišča.

(Boreški).

II. Pri učiteljiščih je g. dr. Vošnjak vprašal vladnega zastopnika, kaj je vlada storila vsled lanske resolucije, katera je zahtevala slovenski učni jezik na učiteljiščih v Mariboru in v Ljubljani. Ministerjalni svetovalec Herman odgovarja, da se dozďaj še nobene posebne spremembe niso zgodile, ker sta se deželna šolska sveta v Gradci in v Ljubljani proti spremembam izrekla. Učitelji se dobro slovenski naučē, ker se vadijo v vseh predmetih v obeh jezikih. Izmej učiteljev so v Ljubljani razen 3 in v Mariboru razen 2 vsi slovenskega ali saj drugega slovenskega jezika zmožni. V Mariboru je skoro toliko nemških, ko slovenskih pripravnikov. Potem svetovalec spet stari ugovor ponavlja, da ni dovolj učnih knjig, še celó za ljudske šole da manjka knjig in da se je le c. kr. zalogi učnih knjig zahvaliti, da niso ljudske šole brez knjig. G. dr. Vošnjak odvrne vladne ugovore. Ker se v Kopru in Gorici slovenski podučuje, je uže to dokaz, da za glavne predmete učnih knjig ne manjka. Sicer pa je to tisti stari kolobar, v katerem se vlada vedno suče. Ako se slovenska učna knjiga spiše, je vlada ne potrdi, in kdo če spisati učne knjige ter jih zalagati, ako ve, da jih nihče ne bode kupoval, ker je učni jezik nemški? Na Kranjskem so skoraj same slovenske ljudske šole, učiteljišče pa je nemško. Tudi mariborsko učiteljišče je namenjeno izgojevatí učitelje za slovenski Štajer, kjer je kakih 300 slovenskih in slovensko-nemških šol; za nemški Štajer in sploh za nemške šole je dovolj učiteljišč, da ni treba še v Mariboru nemškega. Predpravica, katero si prisvaja c. kr. zaloga šolskih knjig, je na kvar in ne na korist slovenskemu šolstvu. Naj se dovoli zaloga šolskih knjig v Ljubljani, kakor jo imajo Čehi v Pragi in Poljaci v Lvovu, pa bodo slovenske knjige bolj enojne za vse slovenske dežele in kmalu jih bodedmo imeli in sicer izvrstnih za vse razrede. Vlada ne ravna niti v smislu državnih osnovnih postav niti po namerah

sedaj proglašene vladne sisteme, ako še dalje odlaga, kar bode enkrat morala storiti.

III. Da Slovenci z odgovarjanjem vladnim nismo zadovoljni, tega nam ne more nihče zameriti; tudi tega ne, ako željo izrečemo, naj se g. naučni minister baron Conrad kmalu poboljša ali pa gre za g. Stremajerjem. Kajti blizu jednako je tudi g. Stremajer narodne tirjatve naših poslancev odbijal.

Reklo se je: Slovenci nimate knjig za gimnazije, realke, učiteljišča. Kdo pa je temu kriv? Mi ne! Zveličar je blapcu, katerega je grajal pri računu, zakaj je svoj talent zakopal bil, dal vsaj jeden talent. Toda nam Slovencem niso dali čisto nič. Zato pa je neopravičeno grajati nas, zakaj nimamo knjig za srednje šole. Kako pa Nemci prihajajo do takšnih knjig? No, odličnim profesorjem naroči vlada lotiti se spisovanja; spisane knjige tiska potem na svoje stroške, a pisateljem daje odpusta in dobrih nagrad. Zakaj pa pri nas Slovencih tako ne dela? Morebiti nimamo zmožnih profesorjev? Ko bi jih vlada resnično bila iskala pa nobenega ne našla, bi nam mogla očitati, ka nič nimamo, drugače pa ne. Ali bi naj slovenski profesorji na lastne troške knjige izdajali? Tega ne morejo storiti. So večjidel ubogih staršev sinovi. Nekateri so poskusili pa na lastno škodo, ker vlada ni odobrila njihovih knjig. Sploh pa, čemu neki slovenskih knjig tirjati, če v šolah vedno ostane, kakor je bilo, vse nemški? Kdo bo šel pluga kupovat, če pa še niti pednja zemlje nima, da bi jo oral?

Dalje se ugovarja: slovenskih profesorjev ni? Ne moremo verovati. V Mariboru so imeli vsaj 2 Slovence, kakor celó „Tagespošta“ obstaja, na razpolago pa so suplenturo vendar izročili judu Hirschlerju in v Trstu je 7 slovensčine zmožnih in starejših in zaslužnih slovenskih suplentov spodrinol baron Depretisov mladi domači učitelj in Nemec. Profesorjev imamo dosta in jako spretnih, ali domov jih ne pustijo. Domovine sinovi morajo si na tujem kruha služiti.

Končno se nam še očita: ka sploh Slovincem ni treba slovenskih srednjih šol! G. minister se sklicava na deželni šolski svet štajerski in kranjski. To se nam ne zdi prav. V teh šolskih svetih sedijo in odločujejo Nemci. Ali Nemeč sedi zastran srednjih šol uže dolgo za bogato obloženo mizo in vedno sit človek ne ve, kaj je stradanje. Vprašati je treba lačnega človeka. Ali brez podobe: zastran potrebe slovenskih srednjih šol je treba vprašati Slovence. No, in ti govorijo in tirjajo uže dolgo let po svojih poslancih: dajte slovenskemu narodu slovenskih šol! Poslance je toraj treba pred vsem poslušati, ako se hočejo želje in potrebe našega naroda izvedeti in jim ustrezati! Zato volimo poslance!

Nemški učenec sedaj lahko prestopi v gimnazijo, če je ljudske šole pošteno završil, slovenski pa ne tako, ker še ne zna nemški. Zato morajo slovenski starši otroka vsaj eno, navadno dve leti poprej v mesto poslati, da se nekaj nemški nauči. To pa stane denarjev. Vsako leto je treba za dijačeka, recimo: 100 fl. Slovenskih dijakov v Mariboru je v I. razredu 37, v II. 32, vkup 69. Tedaj so slovenski starši tukaj imeli uže **6900 fl.** oziroma **13.800 fl.** davka, kateri bi odpal, ako bi se na gimnaziji napravili poleg nemških še slovenski zravenrazredi ali paralelke. V par letih se pa slovenski dijak uže dosta in pojdočki nauči nemški. Po statističnem razkazu g. dr. Šketa v štev. 1. Kresa štejemo v šolskem letu 1869/80. na vseh gimnazijah 1450 slovenskih dijakov. Njihovi starši žrtvevali so toraj samo zato, da so se jim dečki naučili nemški, preden so v gimnazijo stopili, celih **145.000 fl.** oziroma **290.000 fl.** Sedaj pa naj reče kdo, če se upa, — slovenskih srednjih šol Slovincem ni potreba?!

Gospodarske stvari.

Kako žlahtne cepiče hranjevati.

M. Zopet je prišel čas, da si sadjerejec žlahtnih cepičev narezuje ali po navadnem načinu nalomlja, kar pa ni priporočanja vredno, ker se z lomljenjem drevo, s katerega se cepiči lomijo, preveč poškoduje. Narezane cepiče je pa tudi potrebno do porabe dobro hranjevati, da se ne spridijo in ves trud sadjerejca brezuspešen ne storijo. Zato naj se tukaj na kratko pové, kako izreden vrtnar cepiče hranjuje.

Pred zimo, predno začne zmrzovati, si poišče dobre, mastne ilovice, od ktere se v zadostivni meri v dobri kleti na primernem kraju toliko nasuje, kolikor misli, da mu je bode zadosti. Ilovica mora biti nekoliko vlažna.

Meseca januarja ali februarja se cepiči režejo in v klet spravljajo, kjer se je ilovica 15—20 centimetrov na debelo razdjala. Na to ilovično plast se potem cepiči v plasteh 8—10 centm. debelo razložijo in sicer vsaka sorta posebej. Ta plast

cepičev se posuje zopet s plastjo omenjene ilovice, ki se mora pa na cepiče pritisniti, tako, da zrak ne more do spodaj ležečih cepičev. Tlak v kleti ne sme biti iz opek napravljen, ker opeka vlago iz ilovice na se vleče in jo tako posuši. Tudi ni dobro cepičev ob zidu hranjevati, ki je iz opeke. Na tak način se cepiči ohranijo v primerni vlažnosti in pa tudi ne začno pred porabo gnati. Popki ostanejo trdno zaklenjeni, in ko se v maji ali juniji narežejo, so tako čvrsti in zdravi, kakor bi bili zdaj s drevesa vzeti. Po tem potu tedaj, da se cepiči prav dolgo časa čvrsti obdržijo, je mogoče še prav pozno v spomladi požlahtnovati, kar je toliko bolj dobro in prijetno, ker čas ugodni za požlahtnovanje vsakokrat prekratek prihaja. S takimi cepiči, pravi omenjeni vrtnar, sem drevesa, ki so že listje in cvetje pognala bila, zlasti črešnje, katerih sad je bil že za grah debel, požlahtnil in lepo se je prišlo in rastlo. Tako hranjevani cepiči navadno že v teden dneh poženejo.

Konečno naj bo še to omenjeno, da mora klet, v kateri se cepiči hranjujejo, biti temna in se ne sme veliko odpirati, da nje zrak ne preprihava in se toplota v nji preveč ne spreminjava. Nasvet je poskušnje vreden in sadjerejeci naj ga poskusijo.

M. Rezanje ali žaganje je ribam škodljivo. Prašali so imenitnega riborejca prof. Bairda, ki v severni Ameriki riborejo in ribstvo nadzoruje in vodi, ali se sme rezanje ali žaganje v vodo metati, v kateri so ribe, in on je odgovoril, da ga skušnje uče, da žaganje ribam škoduje. Žaganje se namreč ribam v škrge nabira in delovanje tega neobhodno potrebnega telesnega uda hudo zavira. Znano je namreč, da so škrge ribam to, kar drugim živalim s toplo krvjo pluća. Z žaganjem onesnažene škrge delajo mnogo pokončljivih bolezni. Vrh tega žaganje, ko se zadosti vode napije, na dno struge pade in pesek in čisto kamenje, ktero je ribam potrebno, ker tam najrajši ikre ležejo, pokrije in tako razvitek ribje zalege, posebno postrovi in lososove, hudo ovira.

M. Kolikor več soli živina povzije, toliko bolj žejna postane in toliko več vode mora tudi popiti. Vsled tega se v živalskem telesu več jajčnega beljaka napravlja in po telesu sem ter tje razširja. Kjer gre toraj za to, da živalsko telo gibčno in prožljivo postane, tam je treba živini toliko soli dati, kolikor se ji lizati poljubi, vendar ne več ko 100 gramov na 1000 žive vage. Kjer gre pa le za to, da živina mlečna in debela postane, tam tudi manj, morda 20 gramov na dan za jedno živinčce zadostuje.

Živinske bolezni na Štajerskem, ki sedaj razsajajo, so sledeče: pereči ogenj pri svinjah v Stari vasi klizu Brežic, dalje pri št. Florijanu, v Topolšicah, sv. Primonu, sv. Jerneji v slov. graščkem glavarstvu, konjski smrkelj v Radgoni, ovčje garje v Soboti v mahrenberškem okraji in v Lukaveh.

Izvrstno vino ljutomersko od l. 1863 je g. plem. Kodolič v ladiji poslal v Bombay v Indiji, da bi poskusil ali se v morji kaj skvari ali ne. Vino je došlo nazaj popolnem neskvarjeno ne samo gledé na barvo, ampak tudi gledé na okus!

Dopisi.

Iz Kremberga v Slov. goricah. (Da se sme vsak ženiti,) to gotovo ni občinstvu na hasek, ampak na veliko škodo. Tega niso samo na slovenskem, ampak tudi na nemškem Štajeru občine prepričane. Zaradi tega so uže poslale mnogo prošenj dotičnim gg. poslancem, da naj na to delajo, da se sklene postava, po katerej bodo zamogle občine ženitvam nemaničev ugovarjati. Hlapec ali dekla, ki sta prelena delati, ki nimata živeža, da še prav obleke ne, se vzameta. Potem pride pri takih siromakih navadno cela kopa otrôk na vrsto, za katere mora občina skrbeti. Le eden izgled hočem navesti. Neka občina je tukaj dobila povelje iz Gradca, da mora za nekega nemaniča, ki se je tamkaj oženil, za stanovanje itd. tje denarjev pošiljati. Pa občinski možje so celó pametno in posnemovanja vredno ravnali, ko so skenoli: v Gradec ne bomo denarjev pošiljali, mož je še mlad, žena tudi: še lahko delata, če v Gradci ni dela, pa ga je pri nas zadosti. Kmet itak težko ob pravem času dobi delavcev, dasi je mora drago plačevati. Potem so najeli stanovanje ter plačali stroške preseljevanja. Dela bo gotovo tu zadosti našel, pa tudi ne bo stradal, če bo hotel delati. Pa velikokrat se godi, da se marsikteri dela boji, kakor pes palice. Ker pa ni jela brez dela, pa si nekateri na drug način pomaga, on namreč hoče živeti od dela drugih rok. Tako je gotovo nek ženin lansko leto pri nas mislil, kateri je mesto od starešinov peljan k poroki bil peljan od žandarmov v ječo. Vsak, ki se ženi, je na den poroke rad vesel; rad dobro pije in je. Če pa neki tega nema, si uže zna pomagati, ako je nepošten. „Gostüvanje“ pa hočem imeti, da malokteri tako, pravi naš ženin. In ker ni imel ne vina ne kruha ne mesa, drugi pa so imeli in ker po noči ljudje spijo, pa ne vidijo vsega, si je nakradel vina; svinjo je nekje živo odpeljal; nanosil si je puranov in kokoši, da bi bil lahko prav vesel, ako ne bi žandarmov bilo. Ti so sumili, da je on tat; in dasi niso na njegovem domu ničesar našli ukradenega, so vendar pravega tata vlovili. In ravno tisti den, ko je mislil k poroki iti, so ga djali pri sv. Lenartu pod ključ. Nevesta pa je šla prosit, naj ga toliko izpusté, da bo poročena z njim pa ni opravila nič. Žalostno znamenje! Takšen človek, dokler je samičen krade za se, ko se pa oženi, krade še za ženo in otroke.

Od nemške meje. („Bauernverein“.) V nedeljo 30. januarja imel je Spielfeldski „Bauernverein“ svojo 7. zborovanje. Sešlo se je mnogo

ljudstva v gostilnici g. Stelcerja, večina gotovo iz radovednosti. Nekteri govorniki so dobro in pomenljivo razlagali o stanji kmetijstva, živinoreji itd. Med drugimi govoril je tudi Spielfeldski kramar g. Gleisberg. Ali ta človek ni vedel druga govoriti, kakor: dumme Bauern, ein Bauer sein und noch so dumm in še več neotesanosti, tako da so že komaj čakali na konec govora. Za tem je nastopil drug govornik, ki je tega nemškutarja in liberalca tako oklestil, da je osramoten pete odnesel. Prav mu bodi. Boljše, da on v svoji prodajalnici sedi, „Dorfbote“ in „Tagespošto“ bere in „mihece“ prodava!

Iz Ptuja. (Slovenščina pri sodnijah na Slovenskem Štajerskem.) Pri naši sodniji vložil je g. Ivan Urbanec kot zastopnik „Slavije“ v slovenščini pisano vlogo. Vloga rešila se je nemški. I. U. vrne to vlogo ter prosi za slovensko rešitev. Opiral je se osobito na glasoviti člen 19. osn. postav, to je na tisti člen, kateri pripozna, da sme vsak državlján svoj jezik tudi v c. kr. uradnijah rabiti, t. j. da se v njegovem jeziku piše. Opiral se je tudi na §. 13 sodskega reda od leta 1781, kateri §. ravno letas svojo stoletnico obhaja in kateri ukazuje, da se ima v tistem jeziku obravnavati, katerega stranka govori, toraj da se ima v slovenskem jeziku pisana vloga tudi v tem jeziku rešiti. Sodnija je prošnjo zavrgla ter rekla, da je sodnijski jezik pri tej sodniji nemški. Graška nadsodnija je temu, kakor tudi ni bilo drugače pričakovati, pritrdila! Sedaj si pa lahko vsak svoje misli, koliko jednakopravnost uživamo Slovenci na Štajerskem!

Od sv. Petra zunaj Radgone. (Trojno gostovanje.) Dne 20. febr. smo tukaj imeli redko svečanost. Č. g. Matija Burcar, župnik v Rušah, so namreč v svoji rojstni fari obhajali 25letnico svojega mešništva, njih starši zlato poroko in tudi ena sestra je bila ta dan zdana. — Slovesnost so povzdignoli preč. g. kanonik Lovro Hrg s svojo pričujočnostjo. — V lepo uredjeni procesiji se vsi gostje od farovža podajo v cerkev, tam nastopijo č. g. jubilan prižnico in v genljivem govoru razložijo denešnjo trojno svečanost. Slavijo božjo previdnost, ki je njih, edinega sina izmed 9 otrok — kateri razun ene sestre še vsi živijo, v duhovski stan poklicala, staršem toliko starost doživeti podelila, kažejo imenitnost mešništva, srečo dobrih staršev in iz tega izhajajoče dolžnosti otrok, razlagajo svetost zakonske zaveze, in za vse te dobrote dobrotljivemu Bogu hvalo izrekajo, naslanjaje se na besede: „Hvalite Gospoda vsi njegovi izvoljeni, obhajajte vesele dni in hvalite ga“ (Tob. 13, 10). Potem so č. g. jubilan poročili sestro in ženina, spet zvezali svoje starše ter obhajali slovesno zahvalno daritev. Pri daritvi sv. meše so jim stregli č. g. oskrbnik benediktinec in domača čč. gg. kaplana. — Med sv. mešo so starši, ženin z nevesto in še drugi gostje prejeli sv. obhajilo iz rok č. g. jubilanta. Pri obedu, h kateremu so do-

mači č. g. župnik g. jubilanta, starše, ženina in nevesto in druge odlične goste povabili, vršile so se iz srca izhajajoče napitnice. Ta dan bo sv. Peter-skim faranom gotovo še dolgo v spominu ostal. Bog pa daj novoporočenemu paru srečen, in zado-voljen zakon, staršem še mnogo srečnih dni, č. g. jubilantu pa dočakati zlato sv. mešo.

Iz Slov. Gradca. (Novi gruntne davek — razne pritožbe.) Preteklo sredo, dne 16. t. m. se je bilo vsled povabila tukajšnjega okrajnega odbora nad 60 gruntnih posestnikov gosposkega in kmečkega stanu, grajščakov in kmetov, Slo-vencev, 2 Nemca in nekaj meščanov na pogovor o reklamacijah ali pritožbah v zadevi novega gruntne davka zbralo. G. vitez Naredi-Rainer je došle v imenu okrajnega odbora nemški pozdravil ter jim je nemški razložil bistvo in način rekla-macij. Isto tako je storil vel. č. g. dr. Jož. Šuc v slovenskem jeziku. Gospodje gruntne posestniki so bili oba govora z živahno pohvalo zaslišali ter so okrajnemu odboru obljubili, da bodo kot „za-upni možje“ tega odbora vsak v svoji občini dru-gim posestnikom pri reklamacijah pomagali. Ako-ravno naš okraj menda za vsem ne bo več grunt-nih davkov za naprej plačeval, kakor dosedaj, bi znalo vendar pozameznika več davka zadeti, ali zaradi krivo vpisanih podatkov v njegovej no-vej posestveni poli (Grundbesitz-Bogen) ali zaradi ne prav izmerjenega obsega (Flächeninhalt) nje-govega grunta ali zaradi tega, ker se je kaka pomota v računu zgodila, ali ker so se taki deli njegovega grunta davku podvrgli, ki so po postavi davka prosti ali pa zadnjič, ker vcenitev v tarifne vrste ni pravična. Vsakako bo vsaki gruntne posestnik dobro storil, ako bo svojo novo gruntno posestveno polo, brž ko jo bo te dni v roke dobil, prav dobro pregledal, ter jo s svojo staro gruntno polo natanko primeril. Ko so bili ti pogovori končani, so gospodje gruntne posest-niki svojemu poslancu velč. g. doktorju Šucu ne-ktere prav skeleče rane kmetskega stanu razkrili, ter mu prav živo na srce polagali, naj povsod in pri vsaki priliki blagovoli na to delati, da se te rane zacelijo, kar jim je gospod poslanec tudi ob-ljubil. Prvo tako rano je razodel g. J. Kac pri sv. Martinu, veliki posestnik in trgovec z lesom, rekoč: svobodno razkosovanje posestev, to spod-jeda blagostanje kmečkega stanu. Če bo tako naprej šlo, postanemo počasi vsi sami kočarji, berači. Resnica tega izreka se je od več strani s prav kosmatimi zgledi dokazala in vsi so gosp. Kacu pritrdili. — G. Franc Vavkan, občinski predstojnik Šentmartinski, je pa zopet omenil, da je postava o posilnih eksekutivnih prodajah grun-tov in pa inventarja jako spremembe potrebna, kajti velikokrat se grunti tako prodajo, da tudi upniki svoje denarje zbudijo, in da se druga nič ne doseže, kakor da se poprejšnji lastnik iz po-sestva prežene. Če se kmetu potrebni inventar, kakor: živina, vozovi, potrebni živež za družino

in klaja za živino itd. proda — potem mora kmet popolnoma na kant priti in ne more naprej go-spodariti. Tudi o tem izreku so se začeli živahni razgovori in resnica njegova je se pripoznala.

(Konec prih.)

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Nadvojvoda cesarjevič Rudolf potuje sedaj po Egiptovski deželi. — V državnem zboru hoteli so liberalci pod vodstvom dr. Herbstu uravnava zemljiškega davka zavleči, ker finančni minister baje premalo davka kme-tom nalaga, za letos okolo 2½ milijona menje, kakor lani, namreč 35.500.000 fl. S tem je odkrita hinavska ljubezen liberalcev do kmeta, katerega so zadnje tedne ščuvali zoper ministre in konser-vativne poslance češ ti hočejo kmeta uničiti. Jed-nako nesramno plašč zasuknili so vsi liberalno-judovski listi: vsi upijajo, kako bo sedaj državna blagajnica oškodovana, ker se kmetskim ljudem dovoli nekoliko olajšave. No, pametni ljudje so uže l. 1869 pravili, da liberalci za uravnava zemlji-škega davka druga ne nameravajo nego večjo obdačenje gruntov, da bi leži odvrnili borzni davek, dačo na plinovo svečavo, pozvišani davek mestnih hiš itd. Ali spodletelo jim je; škoda pa je velika; 25 milijonov je stalo, preden smo do prepričanja prišli, da se gruntne davek ne more pozvišati; kmetje pa naj Boga hvalijo, da letos nimajo liberalci prve besede! — Slovenski poslanec g. dr. Tonkli zahteval je, naj ministerstvo tudi na Slovenskem ukaže uradnikom uradovati slovenski, minister dr. Pražak je obljubil nekaj storiti. Naši poslanci hočejo do vuzma večji del predlogov s proračunom vred dognati; zlasti hočejo hišni davek tako urediti, da bo najmenjši znesek 1 fl. 50 kr. največji pa 220 fl. Sploh bodo zadeti bogati hišni posestniki najbolj in tako je prav. — Minister grof Taaffe je gornje-avstrijskega Kirchmajerja, kojega so liberalci nekaj časa kmetom kot zveličarja pri-poročali, spravil na svojo stran. Liberalci sedaj divjajo in udrihajo po Kirchmajerji, kakor po naj-hujšem besu. Ta jih pa v svoji novini „Linzer-Blatt“ hudo obira; sploh liberalci se grizejo med seboj, kolikor morejo; sedaj ščujejo dijake. — Litijski c. k. glavar Vestenek se pere v liberal-nih novinah pa opral še se ni; grof Korinski vodi preiskavo; žandarmerijski narednik Wagner pa je uže zaprt. — Koroškim Slovincem svetujejo od večih strani osnovati „tiskovno društvo“ in uteme-ljiti list, kakoršen je n. pr. naš „Slov. Gospodar“. Pritrdimo popolnem; brez lastnega lista in društva so koroški Slovenci nepovezane šibice, katere nem-čurji lomijo drugo za drugo! Graški nadsodnijski predsednik plem. Waser se spravlja v pokoj, na njegovo mesto zaganja se odstopivši minister baron Streit, ki je baje še hujši Nemec od Waserja! — Celjska slovenska posojilnica začne poslovati pri-hodnji mesec. Stari okrajni zastop ormožki je

potrošil prihranjenih 10.000 fl. in zapustil 4000 fl. dolga! — Italijani v Trstu imajo več listov, ki pa vsi kaj grdo psujejo na Slované, vedno povdarjajo, da je Slovan vstvarjen za „sužnja“. — Praga šteje zraven 30.000 Nemcev 123.479 slovanskih Čehov. — Na Českem je naseljenih mnogo Judov. Ljudstvo začne se gibati zoper Jude. Na tisoče prodavajo se in hlastno prebirajo brožurice: „Proč z židi.“ — Arlski tunel za železnico so izkopali uže 400 metrov globoko v planino, 400 delavcev je najetih. — Naš minister vnanjih zadev baron Haymerli se baje v turško-greškem prepiru nagiba na Bismarkovo stran tako, da so celó Magjari iznemirjeni; poslanec Helfy zahteva v ogerskem državnem zboru od ministra Tiszaja pojasnil. Hrvatskih poslancev večina v Zagrebu je sprejela magjarske pogoje zastran spojitve vojaške granice s Hrvatsko. V Zagrebu bil je dne 20. febr. zopet potres. — V Reki izdeluje fabrika Whiteadova številnih torpedov za Grke. Iz Bosne in Hercegovine dohajajo razni glasi, nekateri vse hvalijo, drugi vse grajajo, zlasti, da še vedno veljajo turške postave in da se davki strogo iztirjavajo!

Vnanje države. Silni Bismark prenareja doma državno upravo in davkarijstvo; kdor se mu ustavlja, tega brezobzirno napade. Te dni je ministra grofa Eulenburga v državnem zboru tako zdelal in zgrizil, da je ta hitro k cesarju bežal in prosil odpusta. Nemci so začeli zadnji čas strahovito pijančevati tako, da je uže Bismarku preveč; on snuje toraj postavo zoper pijance. V Monakovem so dijaki in umetelniki napravili „maškerade“, toda našemljen dijak se užge, kmalu je on v plamenu in 11 tovaršev; vsi so smrt storili, mnogo drugih je pa ranjenih. — Francozi so 30.000 pušek lani grškemu ministru v pomoč zoper Turke poslali; ker je pa Bismark to izvedel in hudo zameril, tajijo njihovi ministri vse: sicer pa se Francozi pred vsem brigajo za bližnje volitve, v katerih bo šlo, ali gospoduje jud Gambetta še na dalje ali ne. — Irski glavni voditelj Parnell sklicava na Irskem tabore in navdušuje k vstrajnosti. V južnej Afriki je general Wood še o pravem času prišel obkoljenemu Conellu v pomoč; sedaj pogajajo se z „bojerji“, da se na mirnem porazumejo. — V srednjej Ameriki začeli so prekapati Panamaško ožino, da bode mogoče iz Atlantiškega morja naravnoč jadrati v Veliki ocejan. — Papeža Leona obiskala sta mlajša dva sina ruskega carja: Sergij in Pavel. — Grki potaplajo v morje torpedov, da zabranijo turškim oklopnicam približati se kopnemu. — Srbski knez je iz Pruskega naročil 100.000 pušek Mauserjeve sestave. — Bolgari nečejo porušiti šanc okolo Ruščuka, Šumena, Varne itd. kakor so jim velevali v Berlinu bile naložile, marveč jih še huje utvrdujejo. — Ruski general Skobeljev stoji v Ašbadu 300 vrst od Merva ter ima seboj 5000 mož in 16 kanonov!

Za poduk in kratek čas.

Praska zaradi zemljiškega davka.

II. Ko je bilo „uravnanje zemljiškega davka“ sklenjeno v liberalnem državnem zboru in od cesarja dne 24. maja 1869 podpisano, pričelo se je dolgo, dolgo delo. Za vsaki okraj sestavili so „okrajne cenilne komisije“ pod predsedništvom okrajnega glavarja. Zemljomerci ali geometerji so merili „parcele“ in „komisarji“ so vcenjevali čisti dohodek vsake johe in ga zapisovali v zapisnike. Zapisanim zneskom pravijo „tarife“, ki imajo pri vsakej kulturi po več vrst. Njive štejejo po 8 vrst, tako, da stoji najboljša njiva v I. vrsti, menje dobra v II., III. itd. najslabša v VIII. vrsti (nemški: Classe.) Travniki štejejo 8 vrst, vrti 6, vinogradi 8, pašniki 7, planine 7, jezera, močvirji in ribniki 3, gozdi 7.

O tem, kako so okrajne komisije vcenjevale, objavilo je se premalo. Pri nas na slovenskem Štajerskem vemo, da so pogošto v komisijah bili možje, ki pripadajo najhujšim našim narodnim nasprotnikom n. pr. Sorschagg, Stadler, Kada. Vendar samo zaradi tega ne dvomimo, da je vsak vcenjeval po svojem najboljšem znanji in popolnem pošteno. Omenimo, da so se posestniki premalo brigali za celo reč. Sedaj bo gotovo marsikdo debelo gledal, če bo v objavljenih tarifah pri svojem županu bral, da mu daje joha najboljše njive na leto poprek in po odbitih stroških za obdelovanje in spravlanje še čistega dohodka v celjskem okraji 18 fl. 50 kr., v lipniškem 19 fl. 50 kr., v ljutomerskem 15 fl. 50 kr., mariborskem 17 fl. 50 kr., ptujskem 17 fl. 50 kr., radgonskem 18 fl., brežiškem 15 fl. 50 kr. in v slov. graškem 14 fl. 50 kr. Najboljši travniki vcenjenih imajo čistega dohodka od johe: Celje 20 fl., Lipnica 20 fl., Ljutomer 22 fl., Maribor 24 fl., Ptuj 25 fl., Radgona 25 fl., Brežice 19 fl., Slov. Gradec 18 fl. Vrti: Celje 22 fl., Lipnica 22 fl., Ljutomer 19 fl., Maribor 25 fl., Ptuj 22 fl., Radgona 19 fl., Brežice 21 fl., Slov. Gradec 18 fl. Vinogradi: Celje 25 fl., Deutsch-Landsberg (šilhar) 39 fl., Lipnica 34 fl., Ljutomer 38 fl. 50 kr., Maribor 42 fl., Ptuj 44 fl., Radgona 31 fl., Brežice 25 fl. Pašniki: Celje 8 fl., Lipnica 3 fl., Ljutomer 7 fl., Maribor 14 fl., Ptuj 7 fl., Radgona 6 fl., Brežice 9 fl., Slov. Gradec 5 fl. Planine: Celje (Gornjigrad) 85 kr., Slov. 2 fl. 10 kr. Gozdi: Celje 2 fl. 60 kr., Lipnica 5 fl., Ljutomer 5 fl. 25 kr., Ptuj 4 fl. 50 kr., Radgona 5 fl. 25 kr., Brežice 2 fl. 30 kr., Slov. Gradec 1 fl. 90 kr. Gotovo je tukaj marsikateri čestitih bralcev pri sebi djal: „za božjo voljo, to je previsoko vcenjeno, toliko dobička poprek nikoli nimam“. Res je tako. Tudi liberalec grof Attems priznava v „Tagespošti“ štev. 340 od 19. dec. 1880 rekoč: „diese Ziffern sind zu hoch, die einzelne Parcellen ist übermässig getroffen“ t. j. čisti dohodek je pri posameznih jolah previsoko vcenjen. Vendar v

tolažbo moramo dostaviti, da so komisarji primeroma do drugih dežel le malo zemljišč v I. vrsto zapisovali (16% njiv, Kranjska 23%, in spodnja Avstrija 35%). Mnogo zemlje je tudi v zadnjih vrstah. Tako je vinogradov nekaj vceenjenih v Mariboru na 5 fl., Celji 4 fl., Ljutomer 5 fl., Ptuj 5 fl., Radgoni 5 fl., v Brežicah 3 fl. Poprek najbolj visoko vceenjeni so okraji zastran njiv: Brežice, Celje, Gradec, Lipnica in najhuje Feldbach. Tukaj dolžijo nekega g. Schnetza, ki je ondi to, kar je pri nas liberalcec Seidl bil ali liberalcec Sorschagg. Mozevi očitajo v „Grazer-Volksblatt“, da je kmetom pritoživšim se, da se previsoko vceenjava, djal: „ne bodite abotni, više vam grunte vceenimo, več kredita imate, leži dobiti denarjev iz posojilnic in hranilnic“. No kredita so štajerski kmetje res dobili pa tudi dolgov in sedaj jih obresti ubijajo! Veliko uplivala je na visoko vceenjevanje gotovo tako imenovana doba „švindeln“ ali vsestranskega denarstvenega sleparstva od l. 1870 naprej do strašnega „kraba“ ali poloma. Takrat so pridelki pa tudi grunti imeli previsoko, prenapeto ceno, ki je se ve kmalu prav strahovito začela padati. No, in ravno takrat delovale so okrajne komisije. Ne dvomimo, da bi sedaj isti komisarji jako drugače cenili. Toda sedaj je prepozno!

Dva greha sta bila uže storjena, da se poslužujemo izrazov liberalca grofa Attemsa. Prvi greh mu je postava sama. Sedaj je prišlo do tretjega in največjega. On pravi: „unter allen Umständen muss als die grösste Sünde erklärt werden, dass die Landes-Commission so hohe Reinerträge der Central-Commission ausgewiesen. Darin beruht all' der Jammer, der jetzt los ist, t. j. vsakako največji greh je ta, da je deželna komisija tolike tarife izročila centralnej komisiji. V tem tiči vsa nevolja, ki je prišla nad nas. Kako to? No, do l. 1875 so okrajne komisije svojo nalogo završile. Dne 16. aprila 1875 bila je sklicana deželna komisija. Imena liberalcev odbornikov smo zadnjič objavili. Ta komisija imela je nalog vceenitve okrajnih komisij pregledati in sestaviti, da se izvé, koliko čistega dohodka vržejo zemljišča v celej deželi. Zopet imamo premalo pojasnil o delovanju ove komisije. Zato smemo hvaležni biti konservativnemu poslancu, opatu Borovskemu, preč. g. Izidorju Allingerju, ki je dne 6. febr. t. l. okolo 1100 kmetov zbral v Grafendorfu ter razlagal prav poljudno vprašanje o gruntnem davku. Med drugim je djal: okrajne komisije so zvečinoma še precej pametno grunte vceenile, toda vladin zastopnik ali „finančni referent“ ni bil zadovoljen in je tarife za 10% više potisnene hotel imeti. Namesto, da bi bila deželna komisija tako neopravičeno tirjatev možki odbila, je polovičarski na največjo nesrečo celej deželi postopala. Pritrdila je do polovice finančnemu referentu in tarife okrajnih komisij meni nič tebi nič pozvišala za 5%. To je bil največji greh! Kajti sedaj so liberalni gospodje (med njimi g. dr. Mullé in g. Lohninger)

stari kataster strašno spremenili. Nastavili so namreč čisti dohodek zemljišč na 13,255.800 fl. Stari kataster kaže samo: 7,656.101 fl. Tolažili so se gospodje s tem, da so geometerji v mape djali 84.899 novih joh, ki so do sedaj bile brez davka. Centralna komisija na Dunaji je se temu močno čudila, da so jej liberalni gospodje štajerske deželne komisije predložili 13,255.800 fl. čistega dohodka. Gospodje na Dunaji so mislili: Štajerci morajo svojo deželo najbolje poznati. Zato ne bodo hudi, ako jim še menje davka odmerimo, kakor so si ga sami vceenili po čistih dohodkih; zbrisimo jim toraj nekaj čistega dohodka! Tako so tudi storili ter čisti dohodek zemljišč nastavili na 11,216.000 fl. Vsled tega zadene Štajersko za 437.800 fl. gruntnega davka na leto več, kakor do sedaj.

Povzamimo sedaj navedene liberalne „grehe“, zavoljo katerih Štajerska škodo trpi. I. zavoljo postave od 24. maja 1869 zgubi a) Štajerska (jednako tudi spodnja in gornja Avstrija) cesarjevo milost od leta 1849 ter mora ondi odpuščenih 279.208 fl. plačati; b) se vračuni ondi v nemar puščenih 175.282 joh prinalaganji gruntne dače, II. zavoljo okrajnih vceenilnih komisij pride sedaj novih 84.899 joh v dačne knjižice sprecej velikom svoto, III. zavoljo deželne komisije so nam nove tarife meni nič tebi pozvišane za 5%. Iz povedanega je pa jasno, da je povišanje gruntnega davka na Štajerskem bilo neizogibno, bržko se je sklenilo gruntne davek „uravnati“. To so pa storili liberalno-nemški poslanci Seidl, Brandstetter, Karneri, Pauer in tovarši. Tem se imajo Štajerci zahvaliti za ovo „nevoljo“

(Konec prih.)

Smešničar 8. Najboljše zdravilo zoper kašelj so — okliene bukke. Stari g. župnik trdijo, da, če ljudje med pridigo še toliko kašljajo, hitro potihne vse, kedar na prižnici ove bukke v roke vzamejo, iz katerih se bodoči zakonski oklicujejo! Radovednost zaduši hitro vsako hripo in kašelj.

Razne stvari.

(Odborova seja). Podpisani vabi uljudno vse preč. gg. odbornike kat. tiskov. društva k odborovej seji v svoje stanovanje v duh. semenišči dne 7. marca t. l. ob 11. predpoldnevom.

Dr. Ivan Križanič, predsednik.

(Kat. pol. društvo v Konjicah) ima v nedeljo, 27. t. m. ob treh popoldne zbor in veselelco s tombolo. Vsi udje se prijazno vabijo.

(Vabilo) k veselici s petjem, deklamacijo in tombolo, katero napravi katoliško podporno društvo v nedeljo dne 27. februarja ob 3 uri popoldne v hiši gospoda Kožerja (pri „belem volu“). Vstop

je dovoljen samo p. n. udom našega društva in posebej povabljenim p. n. gostom.

(*Celjska žitavnica*) vabi uljudno k veselici s petjem in plesom dne 27. februarja 1881 ob 8. uri zvečer!

(*Podružnico „rudečega križa“*) osnovali so v Ljutomeru.

(*Sopruha barona Goedelna*) našega vrliga poslanca je na Dunaji nesrečno pala na ulici, da si je nogo zlomila.

(*Za koroško škofijo*) beremo v novinah o mnogih kandidatih, med njimi se imenujejo tudi naš velespoštovani in zaslužni kanonik č. g. Franc Kosar. Vsakej škofiji bilo bi čestitati, ako bi dobila tega v vsakem oziru izvrstnega moža za pastirja, posebno pa koroške, kjer stanuje 130.000 zapuščenih slovenskih duš; tudi družba sv. Mohorja bi vesela bila pridobivša toliko zaslombo.

(*Črne osepnice*) prikazale so se v Mariboru pri „mauti“ v koroškem predmestju. Svarilna tablica visi pred hišo na steni!

(*Enoletne prostovoljce*) sprejema dotična komisija v Mariboru dne 26. februarja t. l.

(*Lessinga slavili*) so nemški dijaki mariborski, ker je bil izvrsten pisatelj nemški. Slovani nimamo nič zoper to, ako Nemci našega rojaka toliko povzdigujejo. Lessing je namreč slovanski: Lesnik.

(*Obsojen bil*) je Luka Pavlin na 3 leta v težko ječo, ker je zavoljo 250 fl. pri c. k. okrajni sodnji v Mariboru krivo prisegol, Janez Polič na 7 mesecev v težko ječo, Boštijan Brunčič 8 mesecev, Jan. Sorčič na 9 mesecev, vsi iz Verbanske fare nad Ptujem, ker so denarje ponarejali in izdajali, Jurij Pošarnik 3 leta v težko ječo radi grega posilstva.

(*Farna poslopja popravljajo*) pri sv. Marjeti pri Laškem za 1468 fl.

(*Mlinarski pomočnik*) Jakob Aleš iz Kohlberga v slov. bistriškem okraju bil je v Predingu tolovajski napaden, hudo sklan in oropan.

(*Od sv. Tomaža nad Veliko nedeljo*) nam pišejo, da so ondi v petek večer 19. febr. tatje hoteli v farno cerkev vlomiti. Dvojne dveri so skvarili pa so bili odgnani.

(*Na nedeljo 27. t. m. odločena tombola*) pri sv. Miklavžu nad Ormožem na korist po potresu unesrečenih Zagrebčanov se je zaradi osepnic, ki so sedaj v tej fari, prepovedala in se toraj morala za nedoločen čas odstaviti.

(*Ptujska posojilnica*) štela je l. 1881 deležkov 1047, vloženih je 69.797 gold. izposojenih 146.093 gld. v rezervnem zakladu 12434 fl.

(*V premogovi rudi g. Geiselna*) v Hudej jami pričelo je 30 delavcev premog kopati.

(*Središčanje*) so na prizadevanje g. Zadravca in g. Dogše napravili dne 20. febr. lepo tombolo, čije čisti dohodek 63 fl. so poslali nesrečnim Zagrebčanom v spomin bratovske ljubezni!

(*Celjski okraj*) štel je lani 74 šol in 12695 učencev.

(*Ribnica*) šteje 1613 duš, 1217 slovenskih, 387 nemških (?) in 9 laških, menda samih Tomasijevičev.

(*Pri šolskih sestrah v Mariboru*) bila je preoblečena Ana Kralj od sv. Križa na Murskem polji (sedaj č. s. Veronika) in Frančiška Žurman od sv. Križa pri Slatini (sedaj č. s. Školastika); 7 sester storilo je na 3 leta, a 7 starejših za vse žive dni „profes“.

(*Za družbo duhovnikov*) so vplačali č. gg. gg. 12 gld. (ustn. dpl.), Stranjšak Mart., Hrg, Lah in Zabukošek po 1 gld. letn.

(*Dražbe*) 2. marca Jurij Mulec 3179 fl., 10. marca Miha Hotko v Turnovci 1036 fl., Jožef Geršak v Sušicah, 12. marca Jožef Bobek v Sremiču 225 fl.

Listnica uredništva: G. Marinič pri sv. V. hvala, toda zanimiva reč je že objavljena v štev. 1. „Slov. Gosp.“ v Prilogi štev 37 str. 145. G. Krajec v N. prihodnjič. G. Mallus pr. sv. P. predložite najprvije omenjeno reč kmetijskej družbi! — Nepodpisanih dopisov ne moremo rabiti.

Loterijne številke:

V Trstu 19. februarja 1881: 50, 63, 74, 32, 20.

V Linci 38, 15, 57, 33, 56.

Prihodnje srečkanje: 5. marca 1881.

Najnovejši kurzi na Dunaji.

Papirna renta 73.45 — Srebrna renta 75.60 — Zlata renta 90.20 — Akcije narodne banke 820 — — Kreditne akcije 293. — 20 Napoleon 9.33 — Ces. kr. cekini 5.55 —

2—3

Priporočba.

Vljudno podpisani prevzame vsake vrste stavbe pri cerkvah, pokriva, prek iva, popravlja zvonike, cerkve in druge zgraje, v najkrajših obrokih proti najpovoljnejšim pogojem in poročtvu v vsakem oziru. On pozlačuje in posrebruje kelibe, monštrance, svetilnice, kadilnice itd. Tudi rad zamenjuje stare z novimi.

Uže 15 let bavi se z omenjenimi podjetji v zadovoljstvo preč. duhovščine in cerkvenih predstojništev na Hrvatskem, Kranjskem, Koroškem in Štajerskem in se s tem vrlo-dobro priporočuje za vsakojaka naročila omenjene stroke.

V Mariboru 10. jan. 1881.

Franjo Gašparič,

pasar, ključar, zdehar in stavbarski podjetnik.

3—3

Priporočba

Slavnim cerkvenim predstojništvom se priporoča prav lep, čisto nov in bogato s čistim zlatom pozlačen **tabernakelj**, posebno pripravljen za kakšen veliki altar, je 1 m. 80 cm. visok, 2 m. širok in 50 cm. globok s klečečimi kerubini ob straneh. Če kdo želi, mu dopošljem obrazec tabernakeljna brezplačno. Tudi se priporočam za pozlačenje altarjev, okvirov itd.

Imam na dalje lepe slike, iz slovanske zgodovine, popisane v 51. številu „Slov. Gospodarja“.

- 1) Prihod sv. Cirila in Metoda v Velehrad,
- 2) Svatopluk se posvetuje z Borivojem in drugimi slovanskimi knezi,
- 3) Svatopluk, kralj velike Moravije premaga Franke in
- 4) predstavlja Otokarja I. českega kralja in Vladislava III. grofa Moravskega, v sredi med njima se vidi lepa bazilika na Velehradu.

Prva navedenih slik stane brez okvira 1 gld. 50 kr., druga in tretja po 1 gld. 30 kr., četrta 50 kr. — Z okvirom in lakirana pa prva 3 gld. 20 kr., druga in tretja po 2 gld. 70 kr., četrta 1 gld. 20 kr. — S šipo in okvirom pa prva 3 gld. 80 kr., druga in tretja po 3 gld. 20 kr., četrta 1 gld. 50 kr.

Tudi se lepo izdelana slika „oče naš“ po 80 kr. brez okvira, 1 gld. 95 kr. z okvirom in šipo dobi. Podobe te vrste so 60 cm. visoke, 46 cm. široke. Dobivajo se lahko po pošti.

Franjo Krašovic,

pozlatar v **Celji** gosposke ulice št. 119.

2—2

Naznanilo novega podjetja.

Usojam si blagorodnemu občinstvu vljudno naznanjati, da sem v hiši gospoda **Tomaža Götz**, Tegetthoffstrasse hiš. št. 31 (poprej Hôtel Wohlschlager) pod imenom

Alojzi Mayr

prodajalnico s specerijskim, materialnim in barvarskim blagom ter domačim izdelkom napravil.

Obračam se na blagorodno občinstvo s prošnjo, moje podjetje z obilim obiskovanjem podpirati. Zagotavljam, da si bom z vso močjo prizadeval zaupanje s cenim in izvrstnim nepokvarjenim blagom in s poštenim ravnanjem pridobiti.

V Mariboru meseca februarja 1881.

Z odličnim spoštovanjem

Alojzi Mayr.

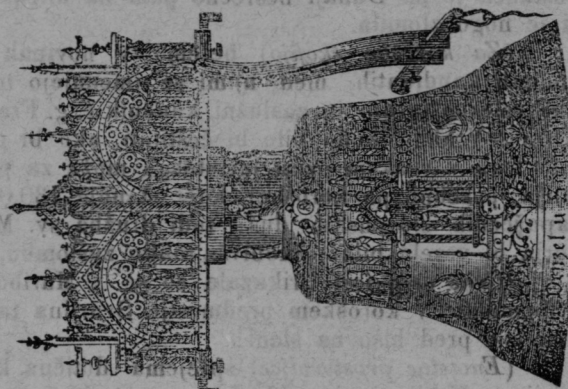
Livarna,
Badgasse Nr. 9,
blizu sl. cerkve.

Številnih priznanih
za zlate zvonove
je priredjenih za
ogled.

zvonarna in livarna

g. Janeza Dencel-na in sinov
v **Mariboru,**

zliha posebno izvrstne zvonove in najcenejše zvonovine v vsakej velikosti s iz nova izumljenimi **pregibnimi kronami** (ki se naj ne jemljejo za navadne debele, lite tečaje) na vsakojaki glas, katerega koli kdo želi, bodi v popolnih, vbranih akordih ali kot spolnilo že obstoječih starih zvonil z jasnim in čistim glasom pod poročtvom; zvonove, ki se s starim nebi vjemali, vzememo zopet nazaj. Zvonilno spravo priskrbimo iz razne robe, kakoršno pač kdo želi: iz kovanega, iz litega železa ali iz besemerskega jekla in iz hrastovega lesa in sicer po novem načinu z blazinicami na perotih takó, da se zelo lahko zvoni in v zvoniku nič ne trese.

Ilustrirane obrazce dopošljemo, kdor jih želi, brezplačno po pošti!

8—8

Snaženje obleke

opravlja vljudno podpisani **suknostrizec**, ki stanuje v

Mariboru, Viktringhofgasse hiš. št. 10.

Priporoča toraj svoje

suknostrizniško podjetje

za barvanje, tiskanje, prešanje in dekatiranje („glancanje“) raznovrstne robe iz žide in volne (ženske hadre se popravijo, da so kakor nove). Tudi marogasto obleko sesnažim dobro, hitro in po nizkeji ceni.

Miha Nedog,

suknostrizec.

2—3